

ODNOGA (38) *sb f*

Oba o oraz a jasne (w tym w a 2 r. błędne znakowanie).

sg N odnoga (10). ◇ G odnogi (2). ◇ A odnogę (8). ◇ I odnogą (4). ◇ [L odnodze.] ◇ pl N odnogi (3). ◇ A odnogi (6). ◇ I odnogami (3). ◇ L odnogach (1). ◇ du N (cum nm) odnodze (1) BibRadz I 2a marg. ◇ [A (cum nm) odnodze.]

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XIX w.

Wyodrębniona, podłużna część jakiejś większej całości, sprawiająca wrażenie samodzielnej jednostki (38) :

a. *Odgałęzienie rzeki; kanał sztucznie utworzony; caput (fluminis) PolAnt, Mącz; brachium (flummis) Mącz, Cn; diverticulum fluminis, divortium Cn (17) : Y iáko ony rzeki ktore z Ráiu płyną/ Dziwnemi odnogámi zálie w morzu giną. RejWiz 45; Euphrátes y Tigris z połu fie schodzą/ ktore máluczko nád tym mieýlcem gdzie fie sciekáią/ z olobná fwe rzeczyfká y początek maia/ ktore fą iáko dwie odnodze BibRadz I 2a marg; BielKron 178v; Capita fluminis, pro ostiis, Odnogi/ álbo/ wychody wód/ któremi w morze wodá z rzék wychodzi. Mącz 37c; BudBib I 124d marg; KochPs 69; nie vmrę/ áni mié czarnémi Styx niewesoła zámknie odnogámi fwémi. KochPieś 54; GrochKal 21.*

odnoga czego (2): Mącz 272c; A przetho iáko wielka rzeká/ im fie ná wiéczey części dzieli/ tym mnieýlza iest káżdá iey odnogá GórnDworz Cc2v.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy rzeki (4): Mącz 26d; gdym fie przewiozł przez Kurfkie Morze y odnogę Niemnową v Kloipedy StryjKron 72; Láchą názwano owę drugą drogę/ Wiślną odnogę. KlonFlis F2, H4.

Zwrot: »dzielić się na odnogi; na odnogi rozdzielon« (1;1): I płynęłá rzeká z Eden dla odwilżánia fádu/ á z támtąd dzieliłá fie ná cztery odnogi [dividi in quattuor capita]. BibRadz Gen 2/10, I 2a marg.

Przen (1) : Ten dziw morzki pod Skopem iest/ y pod Rybámi/ Nád byftrymi niebiefkich [lege: niebieskiej] odnogi [tj. Erydanu] drógámi. KochPhaen 14.

b. *Zatoka, zwłaszcza morska, zalew; sinus Vulg, PolAnt, Cn; aestuarium Mącz, Calep, Cn; brachium maris Mącz, Cn (15) : Leop Act 27/39; vyzreli niektorá odnogę máiacą brzeg/ ná kthorá myflili/ iestliby mogli wpráwić okręt. BibRadz Act 27/39; ku wíchodu fłońcá Nerwá rzeká w te odnogę wpadáiacá KwiatOpis A4, A4v; WujNT Act 27/39; [gdzie z tego jeziora odnoga wyszła wezwana Wiesza LustrWpol I 276].*

W porównaniu (1): W Téy przýsiedze Królewfkíey zámýkáią fie cztérzy Artykuły co przednieýfzé, Wiárá, Pokóy, Obroná, Spráwiedliwość, do którch fie wízyfłkié inné iáko rzéki do odnogi morfkíey sciągáią. SarnStat 24.

Wyrażenie: »odnoga morska, [jakiego] morza« [szyk 7:2] (6:3): ty kroleftwá [angielskie i szkockie] iedno od drugiego dzieli odnogá morfka. BielKron 277, 278, 294; Mącz 26d, 139c; Wírlándya miedzy wíchodem Słońcá/ á pułnocną plágą leży/ od pułnocy odnogá Báltyckiego morzá [...] otoczywa iá. KwiatOpis A4, Dv; A to zebránie Włochow przyżeglowáło tu Morzem/ z Wódzem Twoim Libonem/ y wyfiedli nád odnogá Wenedyckiego Morzá ná brzeg StryjKron 41; Calep 37b; [LustrPom 220].

c. *Cieśnina morska (2) : W ono Wybrzeże co ie on wiek dawny Bálteýfkiem zowie/ gdzie iest Lubek fławny: Abo ná práwo gdzie idzie odnoga do Kopenhágá. KlonFlis D.*

Wyrażenie: »odnoga morska« (1): Euripus, Wąski Źródło albo odnogą morska yaka yeft miedzi Włoską á Siciliyską ziemią. *Mącz* 109c; [Tuż przed Konstantynopolem/ przeiáchálimy dwie odnodze morfkie móstem. *BusLic* 11].

d. *Odgálenie żyły [czego]* (1) : Ieftliby pod kótką zapheny nie mógł zaciąć/ thedy odnogę iey ktorą naydzielz miedzy małem palczem v nogi á miedy [!] wtorim/ y nad kótką możesz zaphenę zacinać. *FalZioł* V 67v.

e. *Młody pęd gałzka, odrośl* (2) : Cymae (cimae), odnogy, odmłotky na głąbye *BartBydg* 27b; widzyałem przed sobą z máciice winney trzy odnogi wyrość y zákwitnąć *BielKron* 16v.

f. *Stercząca część skały, występ skalny* (1) : Aczci Szen włálnie ząb znaczy/ ále tefz ták zową odnogę íkálną/ ktora íię ku gorze wydawa íáko ząb íáki. *BudBib* I 152a *marginis*.

Synonimy: **a.** *pacha*; **c.** *ciasność*; **e.** *gałz, latorośl, odmłodka, odrostelek, odrośl, pręt, rozga, szczep.*

LWil